

Розлади мнестичної сфери

План

1. Пам'ять як психічний процес.
2. Класифікація порушень пам'яті.
3. Патопсихологічна діагностика мнестичної сфери.

Пам'ять – це пізнавальний психічний процес закріплення, збереження та відтворення людиною її минулого досвіду.

Процеси пам'яті:

- Запам'ятовування (фіксація);
- Збереження (ретенція);
- Відтворення (репродукція);
- Забування.

Види пам'яті:

- Короткочасна;
- Довготривала;
- Оперативна.

Класифікація порушень пам'яті

1. Кількісні (дисмнезії)

- гіпермнезії
- гіпомнезії
- амнезії

2. Якісні (парамнезії)

- псевдоремінісценції
- конфабуляції
- криптомнезії
- ехомнезії

3. Порушення відчуття знайомості*

- симптом вже баченого (déjà vu)
- симптом ніколи не баченого (jamais vu)
- синдром Капгра

Кількісні порушення пам'яті:

- **Гіпермнезії** – посилення пам'яті, виявляється у вигляді напливу надмірної кількості спогадів, які мають чуттєво-образний характер, охоплюють як саму подію, так і її окремі деталі і виникають у вигляді сцен, частіше хаотичних, іноді пов'язані з однією сюжетною лінією.
- **Гіпомнезії** – ослаблення пам'яті, проявляється у вигляді нерівномірного розладу різних функцій (найчастіше збереження і відтворення).
- **Амнезія** – втрата пам'яті, порушення пам'яті з втратою здатності запам'ятовувати, зберігати і відтворювати інформацію.

Види амнезій:

Фіксаційна амнезія, ретроградна амнезія,
антероградна амнезія, антероретроградна (тотальна)
амнезія, прогресивна амнезія.

- **Фіксаційна амнезія** – розлади пам'яті на поточні події при збереженні набутих в минулому знань.
- **Ретроградна амнезія** – зникнення з пам'яті подій, що передували причині, яка зумовила амнезію (ЧМТ, інсульт, отруєння, епілептичний напад).
- **Антероградна амнезія** – втрата спогадів про поточні події та переживання, які сталися після захворювання.
- **Антероретроградна (тотальна) амнезія** – випадання з пам'яті подій, які відбувалися до, під час і після виникнення захворювання.
- **Прогресивна амнезія** – втрата здатності до запам'ятовування та поступове збіднення запасів пам'яті. Динаміка прогресивної амнезії відповідає закону Рибо – спочатку з пам'яті зникають нещодавно набуті знання, а спогади далекого минулого зберігаються порівняно довго.

Якісні порушення пам'яті:

- **Псевдоремінісценції** – помилкові спогади, яких не було в даний час, але які були, чи які могли б бути в минулому житті хворого.
- **Конфабуляції** – помилкові спогади фантастичного змісту, спогади про події, яких не було, і не могло б бути у житті хворого.
- **Криptomнезії** – виявляється у зникненні відмінностей між дійсними подіями та подіями, побаченими уві сні, почутими чи прочитаними хворими.
- **Ехомнезії (редуплікована парамнезія Піка)** – розлад, при якому хворий переконаний у тому, що окремі особи або предмети, що його оточують, подвоїлись.

Порушення відчуття знайомості:

- **Симптом вже баченого (déjà vu)** – побачивши щонебудь вперше в житті, людина відчуває, начебто це відбувалося з нею раніше (при цьому присутня критика розуміння помилковості цього відчуття).
- **Симптом ніколи не баченого (jamais vu)** – полягає в тому, що добре знайоме сприймається як чуже, далеке, ніби побачене вперше (критика зберігається).
- **Синдром Капгра** – виявляється порушенням впізнавання людей. Виділяють **синдром позитивного двійника** (хворий вважає незнайомих йому людей гарними знайомими) і **синдром негативного двійника** (хворий не впізнає своїх родичів, знайомих, вважає їх двійниками близьких йому людей).

Класифікація порушень пам'яті (за Р. Конером):

1. Не викликані явними фізіологічними причинами (дисоціативні)

- дисоціативна амнезія
- дисоціативна фуга
- дисоціативний розлад особистості

2. Викликані фізіологічними причинами (органічні)

- амнестичні розлади (Корсаківський синдром)
- деменції (хвороба Альцгеймера)

Класифікація порушень пам'яті

- **Дисоціативна амнезія** – нездатність пригадати важливі події чи інформацію, пов'язані з особистим життям (зазвичай неприємного характеру).
- **Дисоціативна фуга** – людина не лише забуває минуле, а й може відправитись в незнайоме місце і уявити себе новою особистістю.
- **Дисоціативний розлад особистості** – у людини присутні дві чи більше різних особистостей, які не завжди можуть пригадати думки, почуття і вчинки один одного.
- **Корсаківський амнестичний синдром** – люди постійно забувають тільки що почерпнуту інформацію, хоча їх загальні знання та інтелектуальні здібності залишаються незмінними.
- **Деменції (хвороба Альцгеймера)** – впливають і на пам'ять, і на інші когнітивні функції, наприклад, абстрактне мислення чи мовлення.

Патопсихологічна діагностика мнестичної сфери

- Проба на запам'ятовування 10 слів (автор О.Р. Лурія)
- Проба на запам'ятовування штучних звукосполучень
- Дослідження логічної та механічної пам'яті
- Опосередковане запам'ятовування (автор М. Леонтьєв)
- Тест зорової та слухової пам'яті (К. Meili)
- Піктограми (О.Р. Лурія)
- Тест зорової ретенції (А. Benton)
- Відтворення оповідань.

Література

- Максименко С. Д. Патопсихологія: Навч. посіб. / С. Д. Максименко – К.: КММ, 2010. – 208 с.
- Мартинюк І. А. Патопсихологія: Навч. посіб. / І. А. Мартинюк – К.: Центр учбової літератури, 2008.
- Мар'єнко Б. С. Основи психопатології. / Б. С. Мар'єнко. – Львів: Видав. центр ЛНУ, 2006.
- Психіатрія і наркологія : підручник / В.Л. Гавенко, В.С. Бітенський, В.А. Абрамов та ін. ; за ред. В.Л. Гавенка, В.С. Бітенського. – 2-ге вид., переробл. і допов. – К. : ВСВ "Медицина", 2015. – 512 с.
- Турецька Х., Гурська Т. Патопсихологія: навчальний посібник. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2015. 160 с.